

Реальність і пам'ять про неї

Ірина Фрідман

Заняття дасть можливість учням творчо підійти до розуміння формування пам'яті, "примірявши" на себе різні ролі. Учні зможуть відокремити емоційне забарвлення від реальних фактів, критично оцінити роль свідків.

Мета:

проаналізувати, як ті самі події сприймають різні люди та яким чином це сприйняття поширюється; сприяти розвитку творчого потенціалу учнів.

Очікувані результати:

після заняття учні зможуть:

- аналізувати свідчення в різних ситуаціях та відокремлювати емоційне забарвлення від історичних фактів;
- порівнювати різні історичні джерела, критично оцінюючи обставини та роль свідків у них.

Тривалість: 45 хвилин.

Формат: урок.

Необхідні матеріали:

бажано інтерактивна дошка із підключенням до інтернету, роздрукована фотографія експозиції із віртуальної виставки "Бабин яр: пам'ять на тлі історії" (розділ "Після погрому") та власні фотографії з цього розділу, аркуші ватману та маркери (відповідно до кількості груп).

План заходу

Крок 1. Об'єднання в групи

Об'єднайте учнів у групи по п'ять осіб у кожній та розподіліть ролі в групі: 1) людина з хорошою зоровою пам'яттю, тобто "свідок"; 2) "художник"; 3) "журналіст"; 4) "історик"; 5) "письменник".

Крок 2. Проведення "експерименту"

Попросіть "свідків" від кожної групи підійти до вчителя та покажіть їм фотографію з додатка 1. Завдання для кожного: запам'ятати якомога більше інформації, що зображена на фотографії, та розповісти групі таким чином, щоб вони змогли відобразити на ватмані це фото (хоча б схематично). У "свідків" є 2 хвилини, щоб розглянути фотографію і повернутися до груп.

Крок 3. Робота в групах

"Свідки" повертаються до груп. "Журналісти" опитують "свідків" про те, що вони побачили (ставлять різні запитання на свій розсуд). "Художники" за допомогою інших членів групи відображають на ватмані те, що розповідають "журналістам" "свідки". "Історики" за допомогою зображень "художників" роблять припущення, коли відбувались події, зображені на фотографії, і де саме.

Крок 4. Обговорення

Поставте запитання до учнів, які виконували різні ролі (запитати окремо «свідків», «журналістів» і «художників»).

Запитання до учнів:

- Як ви почуваєтесь? Чому?
- Чи легко/важко було виконувати завдання? Чому?
- Що є спільним і чим відрізняються роботи представників різних «ролей»?
- Що вплинуло, на вашу думку, на кінцевий результат?
- Подумайте і припустіть, як ця робота пов'язана з описом історичних подій.

Крок 5. Загальне обговорення

Виведіть на дошку фото із додатка 1 і попросіть групи порівняти те, що вони зобразили, з оригіналом.

Зверніть увагу учнів на те, що пам'ять про ті чи ті події у різних людей може різнитися залежно від особистих характеристик людини, ситуації навкруги, часу тощо. Тому кожен подію слід розглядати з погляду різних свідків, порівнюючи їхні свідчення та враховуючи можливі обставини.

Запитання до учнів:

- Чому версії "фотографій" відрізняються?
- Які деталі є спільними для всіх "фото"? Чому?
- Що, на ваш погляд, впливає на опис свідками історичних подій? Чи можуть вони змінитися з часом?

Крок 6. Демонстрація і обговорення інших фото

Продемонструйте на дошці інші фотографії експозиції "Після погрому" і попросіть "істориків" дати остаточне визначення того, коли і де відбувались ці події. Учні порівнюють відповіді із підписом: Київ, 1941 рік, після окупації німцями.

Крок 7. Творче завдання

Дайте групам завдання написати невеличке оповідання про те, що трапилося у квартирі, зображеній на фото, від імені різних людей. Кількість таких людей має відповідати кількості груп (наприклад, господар квартири, сусід, дитина господаря, двірник, поштар, німецький офіцер, друг сім'ї тощо).

Крок 8. Презентація оповідань груп

Попросіть учнів презентувати свої оповідання.

Крок 9. Обговорення оповідань

Обговоріть усі або декілька оповідань з усіма.

Зверніть увагу учнів на те, що від того, хто є автором спогадів – жертва, кат чи сторонній спостерігач, також залежить його пам'ять про події або інтерпретація подій. Він може все добре пам'ятати і розуміти, але що він розповідатиме і чому?

Запитання до учнів:

- Що схожого і чим відрізняються розповіді різних людей про ті самі історичні події?
- Чому, на вашу думку, вони відрізняються? Від чого це залежить?

Крок 10. Підбиття підсумків

Підбийте підсумки заняття за методом незакінченого речення: "Історія і пам'ять про неї не тотожні, тому що...".

ФОТОГРАФІЯ ЕКСПОЗИЦІЇ

Прямий перехід до відповідного місця на інтерактивній виставці.

Посилання:

<http://memory.kby.kiev.ua/main.html#ua:O,installs,1,0,0:node5,-31>

(Джерело: Виставка "Бабин Яр: пам'ять на тлі історії")